

Utrikesutskottets betänkande

1982/83:13

om ändring av EFTA-konventionen (prop. 1982/83:71)

Propositionen

När EFTA bildades år 1960 medgavs Portugal en särställning i fråga om importtullar på vissa varor. Bestämmelser härom togs in i bilaga G till konventionen. Enligt moment 4 i bilagan tillämpar Portugal för flertalet varuslag som tillverkas i Portugal en långsammare tullavveckling än den normala i EFTA. Tullavvecklingen skulle enligt de ursprungliga bestämmelserna vara helt genomförd den 1 januari 1980. Enligt moment 6 i bilagan hade Portugal före den 1 juli 1972 möjlighet att under vissa förutsättningar införa nya eller höjda tullar för att skydda nystartad industri (s. k. uppfostringstullar). Även dessa tullar skulle vara avskaffade före den 1 januari 1980.

Efter en framställning från Portugal beslöt EFTA-länderna vid ett ministermöte i november 1975 om ett tillägg till bilaga G, moment 6 bis, vilket gav rådet ett allmänt bemyndigande att på portugisisk begäran besluta om att Portugal, för sådana enskilda varor som avsågs i moment 4 till 6 i bilaga G, fick tillämpa en förlängd tullavveckling samt införa nya uppfostringstullar. Enligt beslutet framsköts slutdatum för tullavvecklingen från den 1 januari 1980 till den 1 januari 1985.

Mot bakgrund av den besvärliga situationen för många små och medelstora företag inom olika industrisektorer av betydelse för Portugals ekonomiska utveckling begärde Portugal i juni 1976 att få införa, höja eller återinföra importtullar på högst 20 % för vissa andra varuslag. Även dessa tullar skulle successivt avtrappas och vara helt avskaffade före den 1 januari 1985. EFTA-rådet beslöt i december 1976 att tillmötesgå de portugisiska önskemålen. Beslutet i form av ett tillägg till bilaga G, moment 6 ter, bemyndigar rådet att på portugisisk begäran fatta beslut om att Portugal får införa tull även på sådana varor. För Sveriges del ratificerades beslutet sedan riksdagen godkänt ändringen (prop. 1976/77:120, UU 1976/77:18, rskr 1976/77:270). Ändringen trädde i kraft den 2 maj 1978.

I enlighet med moment 6 ter begärde Portugal i mars 1979 EFTA-rådets medgivande att få tillämpa nya tullsatser för ett antal produkter. Rådet gav sitt samtycke med villkoret att tullarna inte tillämpades på varor som redan belastades med importavgifter eller andra importrestriktioner.

Portugal ansökte i mars 1977 om medlemskap i de Europeiska Gemenskaperna (EG). Som ett led i anpassningen av landets industri till EG begärde Portugal i mars 1982 hos EFTA bl. a. att få införa, höja eller återinföra importtullar på högst 20 % för vissa varuslag. Tullarna gällde varor inom sektorer av vital betydelse för landets ekonomi.

EFTA-rådet beslöt den 1 juli 1982 att tillmötesgå de portugisiska önskemålen. Beslutet har formen av en ändring av bilaga G till EFTA-konventionen. Texten till den av rådet beslutade ändringen utgör en bilaga till propositionen.

De portugisiska önskemålen om att få införa, höja eller återinföra tullar på upp till 20 % på vissa varor berör endast en liten del av Sveriges export till Portugal, drygt 1 %, vilket år 1981 motsvarade ca 13 milj. kr.

Portugal har även till EG framställt liknande önskemål om tullar. EG har i beslut den 7 maj 1982 preliminärt bifallit den portugisiska framställningen. Portugal har därvid förbundit sig att i tullhänseende inte behandla EG sämre än EFTA.

Efter remiss har *kommerskollegium* i juni 1982 avgett yttrande över de portugisiska önskemålen om fortsatta tullförmåner. Kollegiet har inhämtat yttranden från Sveriges Industriförbund, Sveriges Exportråd, Sveriges Livsmedelsindustriförbund, Sveriges Kemiska Industrikontor, Jernkontoret och Sveriges Mekanförbund.

I remissvaren till kommerskollegium uttrycks en generellt avvisande inställning till de portugisiska önskemålen. *Industriförbundet*, till vars yttrande *Exportrådet*, *Livsmedelsindustriförbundet* och *Mekanförbundet* ansluter sig, motsätter sig dock inte en prövning från fall till fall beträffande enstaka varor. Ett genomgående krav är vidare att EFTA-ländernas export till Portugal inte får bli behandlad mindre fördelaktigt än motsvarande export från EG-länderna.

Kommerskollegium ställer sig i första hand negativt till en ändring i EFTA-konventionen. Samtidigt konstaterar kollegiet att ett medgivande från EFTA torde vara ett villkor för att den preliminära överenskommelsen mellan Portugal och EG skall kunna sättas i kraft. Kollegiet motsätter sig därför inte att man ändå undersöker möjligheterna till en konventionsändring. Kollegiet konstaterar vidare att varken handelsstatistik eller argumentering från Portugals sida givit tillräckligt motiv för framställningen om tullar annat än i enstaka fall. Mot bakgrund härav och av den inställning som kommit till uttryck från näringslivets sida kan kollegiet inte förorda annat än en svensk utfästelse att pröva framställningar beträffande enskilda varuslag mot bakgrund av ett detaljerat ekonomiskt underlag. Om det ändå med hänsyn till ett medgivande från EG-länderna och som ett uttryck för allmän välvilja mot Portugal och förståelse för landets problem anses motiverat att bifalla Portugals framställning om rätt till 20-procentiga tullar för varor på en i förväg godtagen lista borde listan i vart fall ändras på vissa punkter.

Föredraganden framhåller i propositionen att Portugal alltsedan EFTA:s tillkomst år 1960 tillerkänts en särskild ställning på tullavvecklingsområdet. Trots den utveckling i positiv riktning som skett i Portugal under de senare åren brottas landet fortfarande med åtskilliga ekonomiska och organisatoriska problem. Inom EFTA har man strävat efter att söka hjälpa till att skapa gynnsamma villkor för landets näringsliv och industri. Portugals anslutning

till EG kommer vidare att medföra påfrestningar på ekonomin. EFTA-rådets beslut av den 1 juli 1982 skall underställas medlemsstaterna för godkännande. Ändringen av EFTA-konventionen träder i kraft när samtliga medlemsstater har ratificerat beslutet.

De portugisiska framställningarna berör endast i liten utsträckning svenska exportintressen. Från portugisisk sida har man förklarat att de nya och högre tullarna inte skall påföras varor som är underkastade importavgift eller importdeposition. Vidare har Portugal förbundit sig att inte behandla EFTA-länderna sämre än länderna inom EG vid import till Portugal.

Mot denna bakgrund anser regeringen att den föreslagna ändringen av EFTA-konventionens bilaga G bör godkännas.

Utskottet

Som framgår av propositionen har Portugal tillerkänts en särställning inom EFTA när det gäller avveckling av tullarna. Denna särställning har Portugal också utnyttjat. Vissa tullar har höjts eller återinförts, och tullavvecklingsperiodens slutpunkt har framflyttats från år 1980 till år 1985.

Förhandlingarna mellan EFTA-länderna och Portugal, som ledde till den nu föreliggande uppgörelsen, inleddes under våren 1982. En principöverenskommelse om ändring av konventionen uppnåddes den 1 juli 1982. Därefter fortsatte överläggningar mellan parterna om enskilda varor under förhösten. Under dessa överläggningar verkade Sverige, i enlighet med synpunkterna från kommerskollegium, för en begränsning av omfattningen av EFTA-medgivandena till Portugal, men lyckades inte vinna gehör för dessa önskemål.

Utskottet anser självfallet att frihandeln i Europa bör bevaras och utvecklas. Det är därför beklagligt att fortsatta avsteg från den ursprungligen fastställda tullavvecklingsplanen inom EFTA anses nödvändiga. Samtidigt noterar utskottet att de portugisiska tullförändringarna endast i liten utsträckning berör den svenska exporten till Portugal. Det var också av betydelse för förhandlingarnas utgång att EG för sin del redan beviljat Portugal motsvarande förmåner.

Utskottet förordar att den i propositionen föreslagna ändringen av EFTA-konventionen godkänns.

Utskottet hemställer

att riksdagen godkänner den ändring av bilaga G till EFTA-konventionen som föreslås i propositionen.

Stockholm den 14 december 1982

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Sture Korpås (c), Carl Bildt (m), Sture Ericson (s), Jan Bergqvist (s), Margaretha af Ugglas (m), Maj-Lis Löw (s), Bengt Silfverstrand (s), Sten Sture Paterson (m), Rune Ångström (fp), Bertil Måbrink (vpk), Lars Hjertén (m), Sören Häggroth (s) och Nils Svensson (s).